

Calendari

31 de gener de 2010. Data límit per fer arribar els resums de les comunicacions a l'organització. Han de tenir una extensió màxima d'una pàgina.

Abril de 2010. Es comunicarà l'acceptació dels resum als autors, que podran procedir a redactar el text definitiu de la comunicació.

30 d'octubre de 2010. Data límit de lliurament de les comunicacions. S'hauran d'enviar per correu electrònic a l'adreça vcha@udg.edu.

Instruccions generals

Les comunicacions hauran de tenir una extensió màxima de 20 DIN A-4, amb 2100 caràcters per plana, inclosa la bibliografia, quadres, gràfics o fotografies. S'hauran de presentar d'acord amb les normes de la revista *Estudis d'Història Agrària*.

Es publicarà una selecció de les comunicacions feta pel Comitè Científic del Congrés a la revista *Estudis d'Història Agrària*, després de considerar les observacions que hi hagin fet els relators, ponents o el mateix Comitè Científic.

Tant els resums com les comunicacions s'han d'enviar a l'adreça electrònica del Congrés (vcha@udg.edu) i s'ha d'indicar a quin àmbit del Congrés es presenten. L'organització del Congrés comunicarà la recepció correcta del material.

Primer el resum i després les comunicacions es penjaran al web <http://k.udg.edu/VCHA>, on els participants trobaran tota la informació referida al Congrés.

Inscripcions al congrés

La inscripció general al Congrés s'estableix en 60 euros i 30 euros per als estudiants (amb la presentació prèvia del full de matrícula) fins al 30 d'octubre de 2010. A partir d'aquesta data, la inscripció costarà 80 euros i 40 euros per als estudiants.

La inscripció dóna dret al material del Congrés, a participar en les activitats que es faran en el transcurs del Congrés i als volums de la revista *Estudis d'Història Agrària* en què es publiquin les comunicacions seleccionades.

Organitzen:

**ESTUDIS
D'HISTÒRIA
AGRÀRIA**

CENTRE D'ESTUDIS HISTÒRICS INTERNACIONALS
PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA
UNIVERSITAT DE BARCELONA

SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS HISTÒRICS
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Universitat de Girona
Institut de Recerca Històrica
Centre de Recerca
d'Història Rural

AJUNTAMENT D'ALGUAIRE
PATRONAT MUNICIPAL
"JOSEP LLADONOSA I PUJOL"

Comitè Científic i Organitzador: Jaume Barrull, Rosa Congost, Jaume Dantí, Llorenç Ferrer, Rosa Lluch, Josefina Plaixats, Santi Ponce, Enric Sagué, Montserrat Sanmartí, Assumpta Serra i Enric Vicedo.

Secretaria Tècnica: Centre de Recerca d'Història Rural de la Universitat de Girona (Mar Bosch).

Adreça electrònica: vcha@udg.edu
Web del Congrés: <http://k.udg.edu/VCHA>

V Congrés
d'Història Agrària
dels Països Catalans

1a circular

Els usos de l'aigua en la història.

De l'antiguitat als nostres dies

Homenatge
al doctor Emili Giralt i Raventós (1927-2008)

Barcelona, 15, 16 i 17 de desembre de 2010

V Congrés d'Història Agrària dels Països Catalans Els usos de l'aigua en la història.

De l'antiguitat als nostres dies

**Homenatge al doctor Emili Giralt i Raventós (1927-2008)
Barcelona, 15, 16 i 17 de desembre de 2010**

El doctor Emili Giralt i Raventós, traspasat l'any 2008, va impulsar el coneixement de la història agrària als Països Catalans i ho va fer, entre altres iniciatives, a través de l'organització dels Col·loquis d'Història Agrària, que tenien com a àmbit aquest territori. En homenatge a la seva persona i a la seva obra, la revista *Estudis d'Història Agrària*, que ell mateix va fundar, el Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona, el Centre de Recerca d'Història Rural de la Universitat de Girona, la Institució Catalana d'Estudis Agraris i la Societat Catalana d'Estudis Històrics de l'Institut d'Estudis Catalans i el Patronat Josep Lladonosa d'Alguaire - Universitat de Lleida convoquem tots els historiadors i estudiosos a fer aportacions al V Congrés d'Història Agrària que dedicarem a «Els usos de l'aigua en la història. De l'antiguitat als nostres dies».

En l'agricultura mediterrània l'aigua ha estat sempre un bé escàs alhora que essencial per a l'agricultura i la ramaderia. En aquest congrés volem explorar-ne els diversos usos que ha tingut al llarg de la història —agraris, industrials i domèstics— i els canvis en l'organització del seu aprofitament, així com els conflictes que s'han originat al voltant seu.

Àmbits del Congrés

Es poden presentar comunicacions a qualsevol d'aquests cinc àmbits:

1/ L'aigua en els sectors agrícola i ramader

L'aigua era fonamental per a l'agricultura i la ramaderia. En l'agricultura mediterrània, la seva disponibilitat condicionava el grau de rendiments dels conreus i també les possibilitats d'introduir rotacions més intensives. Els pagesos van desenvolupar pràctiques agrícoles reguladores del nivell d'humitat en el sòl i van buscar fonts, van canalitzar torrents i rieres, van construir dipòsits i safareigs, i van inventar sènies i altres enginys per regar. També van construir petites infraestructures per desguassar i per evitar que, en episodis de pluja, l'aigua malmetés camps i conreus. Per a la ramaderia es van construir basses i canalitzacions.

En aquest àmbit es demanen comunicacions que analitzin els punts següents:

- Les tècniques per a l'aprofitament de l'aigua en l'agricultura i la ramaderia, tant les petites infraestructures per a ús agrícola i ramader com les pràctiques agrícoles utilitzades per gestionar els nivells d'humitat en el sòl.

- L'impacte de l'aigua sobre la producció agrícola, és a dir, la incidència de les disponibilitats d'aigua sobre el grau de rendiments, sobre l'oscil·lació de les collites, sobre les possibilitats d'intensificar les rotacions, sobre el tipus de plantes cultivables... i, en general, sobre el model d'agricultura.

2/ Els usos no agraris de l'aigua

L'aigua ha tingut molts altres usos. En l'àmbit domèstic calia proveir-se d'aigua i per fer-ho es va haver de recórrer a fonts, a pous, a recollir-la de la pluja, a canalitzar-la, a vetllar per la seva qualitat... Comunitats i institucions van fer el possible per tenir aigua a prop dels ciutadans i això va obligar a fer molt aviat canalitzacions de diversos nivells. També es va utilitzar en molts processos artesanals i industrials (rentat de la llana, tints, fabricació de pells, ceràmica...) i com a font d'energia per moure màquines. Les incompatibilitats d'usos van generar conflictes entre els diferents interessos, al mateix temps que es van fer evidents els problemes higiènic i sanitaris de l'aigua per a ús de boca, els problemes de contaminació dels aqüífers i els d'eliminació d'aigües fecals i industrials.

Es fa una crida a la presentació de comunicacions que analitzin els aspectes ecològics, socials, tècnics i sanitaris d'aquests altres usos de l'aigua.

3/ Les obres hidràuliques. Dels molins i canals a les centrals hidroelèctriques

L'aigua no sempre es trobava en el lloc on es necessitava i les diferents societats van construir infraestructures per extreure-la (pous i mines), retenir-la (basses, aljubs i pantans), canalitzar-la (canals i aqüeductes) distribuir-la (xarxes) i aprofitar-ne el potencial energètic (molins de bassa i d'aigua contínua amb roda vertical o horitzontal, centrals hidroelèctriques...). En algunes parts del territori el problema era l'eliminació d'aigües a través d'obres de drenatge i d'asseccament d'estanys i espais humits.

En aquest àmbit es demanen comunicacions que analitzin les infraestructures creades entorn de l'aigua des de vessants jurídics, d'enginyeria, d'impacte ecològic i econòmic, etc.

4/ Els drets al voltant de l'aigua. Organització, institucions i conflictes

L'escassetat de l'aigua i els canvis en els seus usos van influir en l'organització de la seva gestió i en la manera de definir o redefinir les bases jurídiques dels drets al voltant seu. Per això arreu dels Països Catalans, i al llarg de la història, es van desenvolupar institucions per regular-ne l'ús, la qual cosa no sempre va evitar conflictes entre comunitats i entre particulars.

En aquest àmbit del Congrés es demanen comunicacions que analitzin i aportin exemples de com han evolucionat els costums i els drets al voltant de l'aigua, com se n'ha organitzat l'ús, quines pràctiques i institucions s'han creat, quins conflictes ha generat la lluita per l'aigua i com s'han resolt.

5/ Aigua, clima i episodis extrems

Al llarg del temps l'evolució del clima ha afectat els recursos hídrics i les possibilitats d'aprofitar-los; les inundacions i sequeres extremes també han condicionat l'economia i han modificat el paisatge.

Es demanen comunicacions que analitzin aquests fenòmens, ajudin a fer-ne una cronologia, aportin dades sobre esdeveniments climàtics i les conseqüències socials i econòmiques que han tingut aquests episodis.

En la circular següent es faran públics els responsables de cada sessió.